

Hva med sex?

For stomiopererte og partnerne deres

Om forfatterne

Eleanor Galt

Sjefspesialist, psykologisk avdeling ved
Concord Repatriation General Hospital,
Concord, New South Wales, Australia

Heather Hill AM

Livstidsmedlem av World Council Enterostomal Therapists (WCET)
Livstidsmedlem av Australian Association of Stomal Therapy Nurses, Inc (AASTN)
Medlem av Royal College of Nursing, Australia (FRCNA) og New South Wales College of
Nursing (FNSWCN)

Tilrettelagt til norsk av stomisyepleier Inger Øra

Forfatterne ønsker å sende en varm takk til alle de stomiopererte, deres familie og venner samt sykepleiere og kirurger, som har latt oss ta del i erfaringene deres.

United Ostomy Association, Inc. i USA stilte sine publikasjoner til disposisjon. Dette heftet har blitt til takket være støtte og oppmuntring fra Dansac A/S i Danmark.

Innholdsfortegnelse

5	Seksuell glede
9	Selvbilde
12	Rekonvalesens
14	Sinne og frykt
16	Seksuell lyst
19	Å venne seg til å leve med stomi
22	Å snakke om sex og stomi
25	Forberedelser til sex
26	Humor
31	Partnere
32	Graviditet
34	Psykiske konsekvenser
36	Kan jeg spørre om noe?
40	Noen vanlige spørsmål
41	Anbefalt lesning
42	Ordliste
43	Notater

Seksuell glede

Dette heftet er ment som en støtte til deg som har eller som deler livet med en som har stomi – enten det er kolostomi, ileostomi eller urostomi. Hftet gir svar på de vanligste spørsmålene om stomi og seksualitet.

Uansett om du er ung eller gammel, gift eller single, og uavhengig av hvor aktiv du er seksuelt, innebærer en stomioperasjon en stor endring i livet ditt. Å akseptere livet med stomi er svært viktig for livskvaliteten, både for deg og din nåværende eller fremtidige partner.

Et godt seksualliv bidrar til velvære, både fysisk og psykisk. Men det er ikke alltid så enkelt å utvikle og vedlikeholde et godt seksuelt forhold – verken med eller uten stomi.

Seksualiteten er en viktig, men neglisjert del av rehabiliteringen etter en stomioperasjon. Hjelpeapparatet har hatt en tendens til å overse dette, men de siste årene har åpenheten gradvis blitt større.

De fleste som gjennomgår en stomioperasjon, frykter at stomien vil gjøre dem mindre seksuelt attraktive og redusere eller ødelegge mulighetene til å ha et godt seksualliv. Kirurger, sykepleiere og stomiopererte kvier seg ofte for å snakke om dette temaet. Derfor forblir spørsmålene ofte ubesvarte, og stomiopererte risikerer å bekymre seg unødig.

Seksuell aktivitet er en helt normal del av hverdagen, og som stomioperert skal du kunne forvente å nyte din seksualitet – som du gjorde det før operasjonen.

I dette heftet ser vi nærmere på noen av de vanligste problemene stomiopererte kan oppleve når det gjelder sex og parforhold – og på mulige løsninger.

Heftet gir informasjon som kan være til hjelp når det gjelder:

- å akseptere deg selv, din seksualitet og seksuell aktivitet nå som du er stomioperert
- hvordan du forholder deg til stomien i et seksuelt forhold, enten du er mann eller kvinne, singel eller i et fast parforhold, gammel eller ung, hetero- eller homoseksuell og enten du har kolostomi, ileostomi eller urostomi
- å takle seksuelle problemer som kan oppstå – enten på grunn av den bakenforliggende sykdommen eller som et resultat av de operative inngrepene som var nødvendig for å behandle sykdommen

Du finner nok ikke svar på alt du lurte på i dette heftet. Derfor har vi også laget en liste over videre lesning.

Selvilde

Selvildet er vår mentale forestilling om egen kropp – hva vi tenker og mener om den. De fleste endringene skjer over tid, for eksempel i takt med aldringen. En slik gradvis endring er enkel å akseptere og innarbeide i selvildet.

En stomioperasjon, derimot, innebærer en brå og dramatisk endring av kroppen og selvildet. En stomi er en uønsket endring av kroppen. Selv om operasjonen betydde slutten på mange år med sykdom og smerter eller den kanskje ble utført for å lege en livstruende sykdom, så innebærer den samtidig tapet av en naturlig kroppsfunksjon og en endring i selvildet.

Det tar tid å venne seg til denne endringen. Det er helt naturlig å oppleve nedstemthet og sorg mens du tilpasser deg ditt nye jeg, selv om du tross alt ikke er så annerledes enn det du var før.

Vennene mine trodde det var som en hageslange eller noe

– Jeg har vært inn og ut av sykehus og har hatt så mange operasjoner at jeg ikke har tall på dem lenger. Vi mennesker har heldigvis evnen til å fortrenge negative ting og se fremover. Personlig ser jeg frem til å komme i gang med utdannelsen min som ergoterapeut. Jeg har bestemt meg for å fortelle dem jeg omgås at jeg er stomioperert. Stomien min blir avmystifisert én gang for alle, og det er akkurat det jeg ønsker.

Rikke (27) har hatt ileostomi siden 1999

Rekonvalesens

Under rekonvalesensen er det helt normalt å tenke mest på eget velvære og helse, men vær klar over at dine nærmeste kan bli urolige for deg hvis du blir for fraværende eller distré. Familie og venner har behov for å vite hva de kan vente av deg, og partneren tenker antakelig på hvordan det blir med intimitet og sex. Det er viktig at du er lydhør overfor din partner, slik at dere kan forstå hverandre så godt som mulig.

I denne perioden vil du sannsynligvis oppleve et bredt spekter av følelser, og humøret kan skifte svært raskt. Kanskje du får lyst til å bli holdt rundt og koset med. Kanskje du får lyst til å kysse og kjærtegne partneren din. Eller kanskje du tvert imot ønsker å unngå nærhet. Du bør fortelle de som betyr noe for deg, hvordan du har det. La dem få vite at du ønsker å gjenoppta vennskap, kjærighet og intimitet igjen, så snart du føler deg bedre.

Etter operasjonen er det viktig å gi seg god tid til å komme seg igjen, både fysisk og psykisk. Seksuallivet kan bli mindre viktig en periode. Vær allikevel oppmerksom på at det finnes ting som kan gjøre det enklere å tilpasse seg seksuelt:

- Del dine tanker og behov med partneren.
- Fortsett å sove sammen. Fortell partneren din hvilken stilling som er mest komfortabel for deg.
- La partneren din holde rundt deg og kjærtegne deg. Ømme kjærtegn kan virke svært positivt og beroligende under rekonvalesensen.
- Vis at du setter pris på et varmt og kjærlig forhold. Nærhet og å kunne snakke åpent om den nye situasjonen gjør det enklere å akseptere livet med stomi – både for deg og partneren din.

På den annen side kan det hende at du fikk sterke seksuelle følelser allerede mens du lå på sykehuset. Begge deler er helt normalt.

Kjærtegn, ømhet og hengivenhet er viktig. Vi trenger alle å føle oss elsket og verdsatt.

Sinne og frykt

Etter operasjonen er det helt normalt å være sint og redd og ha behov for å få være i fred. Du er sint på sykdommen og sint fordi du måtte opereres. Det er vanlig å ta ut slike følelser på de som står oss nærmest.

Kanskje ligger det en redsel bak, som er vanskelig å uttrykke i ord. Det kan være frykten for det ukjente, bekymring over endringene i kroppsfunksjonene, angsten for å miste livet, redselen for å ikke lenger være attraktiv eller for å ikke kunne ha sex. Kanskje du er redd for smerter eller for at stomien kan bli skadet av deg eller partneren din når dere skal ha samleie.

Det er viktig å identifisere disse følelsene og forholde seg rasjonelt til dem. Seksualitet og selvfølelse er knyttet tett sammen, og noen ganger skal det lite til før vi føler oss krenket eller avvist. Det er fort gjort å skape en unødvendig avstand til den du trenger mest og er mest glad i – og som er glad i deg.

Det er viktig at du spør kirurgen eller stomisykepleieren når det er noe du lurer på. Hvis de ikke selv kan svare på spørsmålene dine, kan du be om å bli henvist til noen som kan.

Seksuell lyst

Som et resultat av operasjonen er du nødt til å forholde deg til kroppen din på en ny måte, og snakke om ting du aldri har måttet snakke om tidligere. Seksuallivet ditt kan være én av disse tingene.

Seksualiteten er en naturlig drift – et behov like naturlig som behovet for mat, drikke og hvile. Sykdom, legebehandling og operasjon kan redusere det seksuelle begjæret, det samme gjelder smerter, medikamenter, depresjon, tretthet og utilpasshet. Du kan oppleve å føle ubehag overfor stomien før du venner deg til den, hvordan den fungerer og hvordan du behandler den. Kanskje du føler deg annerledes og unormal, kanskje du er redd for at posen skal lukte, at alle kan se at du har stomi, eller at stomien gjør deg mindre attraktiv enn du var før operasjonen.

Etter operasjonen, mens du er under rekonvalesens og lærer å forholde deg til stomien både fysisk og psykisk, kan det gå dager og uker, kanskje til og med måneder, uten at du har seksuelle følelser. Derfor er det svært viktig at du er tålmodig og overbærende med deg selv og din partner. Lysten på sex kommer tilbake når du er uthvilt og beroliget, når såret er leget, og du er ferdig med å sørge.

Det er flere ting som kan gjøre sex vanskelig den første perioden etter operasjonen, blant annet:

- Bekymringer over hvordan du kommer til å fungere seksuelt og hvordan partneren vil oppleve kroppen din, frykt for vond lukt eller for at posen skal falle av.
- Å ha samleie før du føler deg sterk og trygg nok.
- Nedstemthet, noe som er svært vanlig etter større operasjoner.
- Bruk av medisiner og alkohol.

Ereksjonssvikt, smerter under samleie og manglende seksuell lyst er derfor ikke uvanlig. Problemene er vanligvis forbigående, men opplevelsen kan være traumatisk og skape frykt for at den seksuelle lysten og tenningen har forsvunnet for alltid. Det er viktig at du og partneren din er oppmerksomme på at dette er normalt den første tiden, om dere skulle oppleve ett eller flere av disse problemene. Klarer dere å se humoristisk på det, kan det bidra til at vanskene løser seg raskere.

Å venne seg til å leve med stomi

Det kan ta flere måneder å venne seg til stomien. Det er derfor viktig at dere er åpne mot hverandre og at både du og partneren din forstår at tilvenningen er en prosess som går gradvis. Hvor lang tid det vil ta, varierer fra person til person.

Stomien skaper som regel større forlegenhet og kvaler for den som er operert enn for partneren. Ta deg god tid sammen med dem du er glad i, og del bekymringene dine med dem.

Som å ha ferie!

– Det å velge riktig hudplate er fullstendig avgjørende for livskvaliteten. Jeg vet hva jeg snakker om! Huden rundt stomien min var et mareritt, full av arr, folder og andre ujevnheter. Da jeg skiftet hudplate, fikk huden min ro og muligheten til å leges. Jeg føler meg mye tryggere nå. Det er som å ha ferie – du kan ikke forestille deg hvor mye enklere livet mitt har blitt!

David (57) har hatt kolostomi siden 1971

Å snakke om sex og stomi

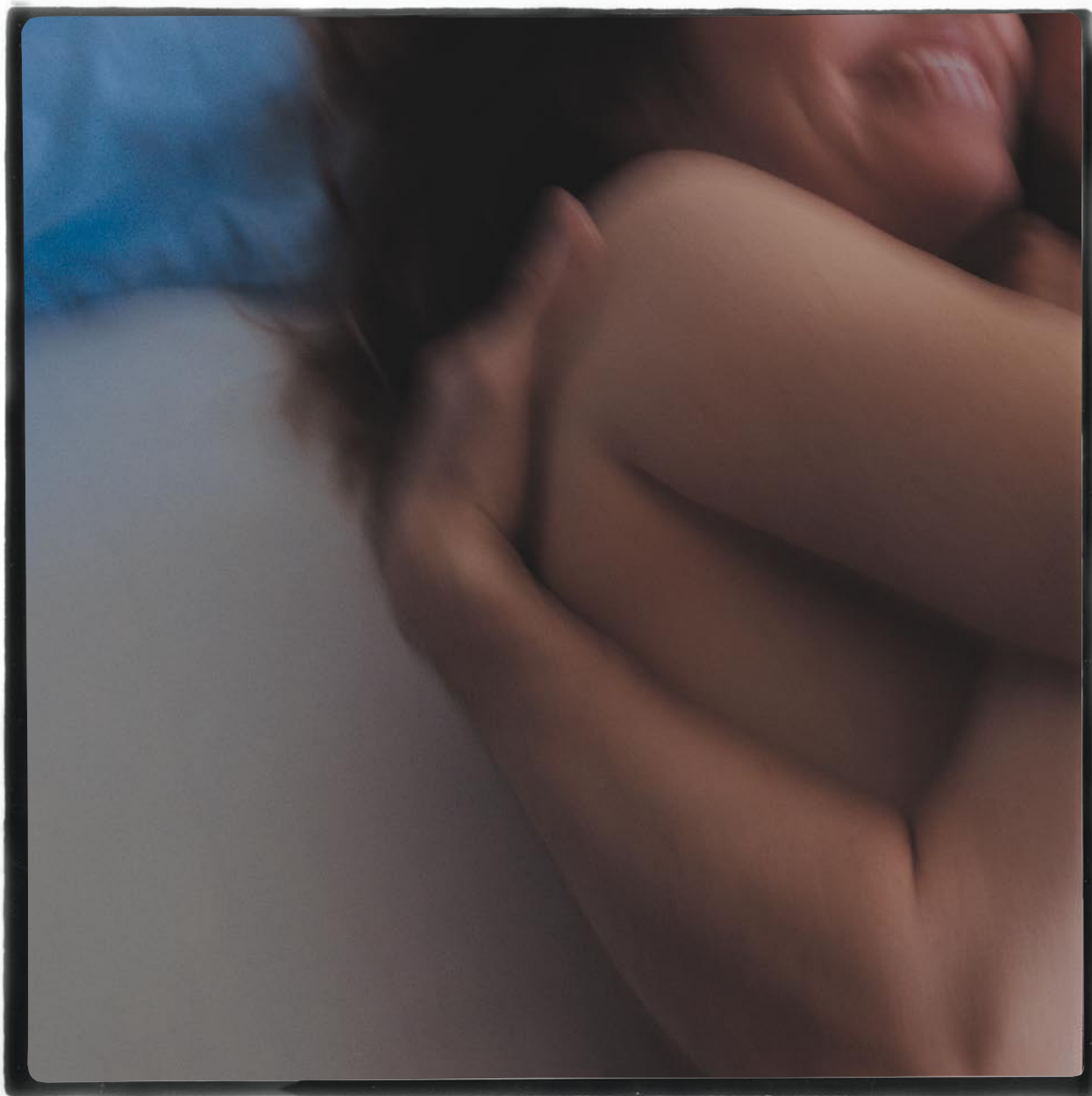
De fleste av oss synes det er vanskelig å snakke om sex. Den største hindringen er ofte at vi ikke vet nøyaktig hva vi ønsker.

«Er du klar over forskjellene i mannlig og kvinnelig seksualitet?»
Vet du hva operasjonen innebærer for seksuallivet? Spør!

Vet du hva som tenner deg – hva du liker?

Vi kan ikke lese tankene til hverandre. Det kan kanskje virke egoistisk å stille spørsmål og be partneren om det du liker best seksuelt. Men å hjelpe hverandre til å forstå, er vel ikke egoistisk? Når du forteller hva du liker, viser du samtidig at dine seksuelle behov er viktige. Så lenge du klarer å formidle dette med vennlighet og innlevelse, viser du at du er opptatt av å ha et godt seksualliv sammen med partneren din. Det er selvfølgelig like viktig at du er lydhør når det gjelder partnerens ønsker og behov, og at du oppfordrer partneren din til å fortelle om dem.

Forberedelser til sex

Kanskje du ønsker å bruke et trekk over posen, slik at den ikke kleber til huden? Overtrekk kan lages i forskjellige utførelser og materialer – fra praktisk bomull til sensuell silke.

Noen kvinner liker å bruke en sexy minikjole eller en kort nattkjole i sengen. Såkalt fransk undertøy, truser som er åpne i skrittet, fås i erotiske forretninger – eller du kan lage dem selv, hvis du har håndlag med nål og tråd. Menn liker ofte å bruke magebelte, nattskjorte eller underbukser.

Husk at nakenhet alltid er sexy!

Det er vanligvis sikrere og mer komfortabelt å tømme posen før samleie. Ellers kan du forberede deg som du pleier, for eksempel ved å lage en sensuell stemning i rommet med stearinlys og stemningsfull musikk eller annet som du liker.

Kanskje er du og partneren din redde for at intim omgang skal skade stomien eller at posen kan bli forskjøvet. Samleie skader ikke stomien, og forutsatt at posen er satt ordentlig på, blir både den og trekket sittende på plass – uansett hvilken samleiestilling dere velger.

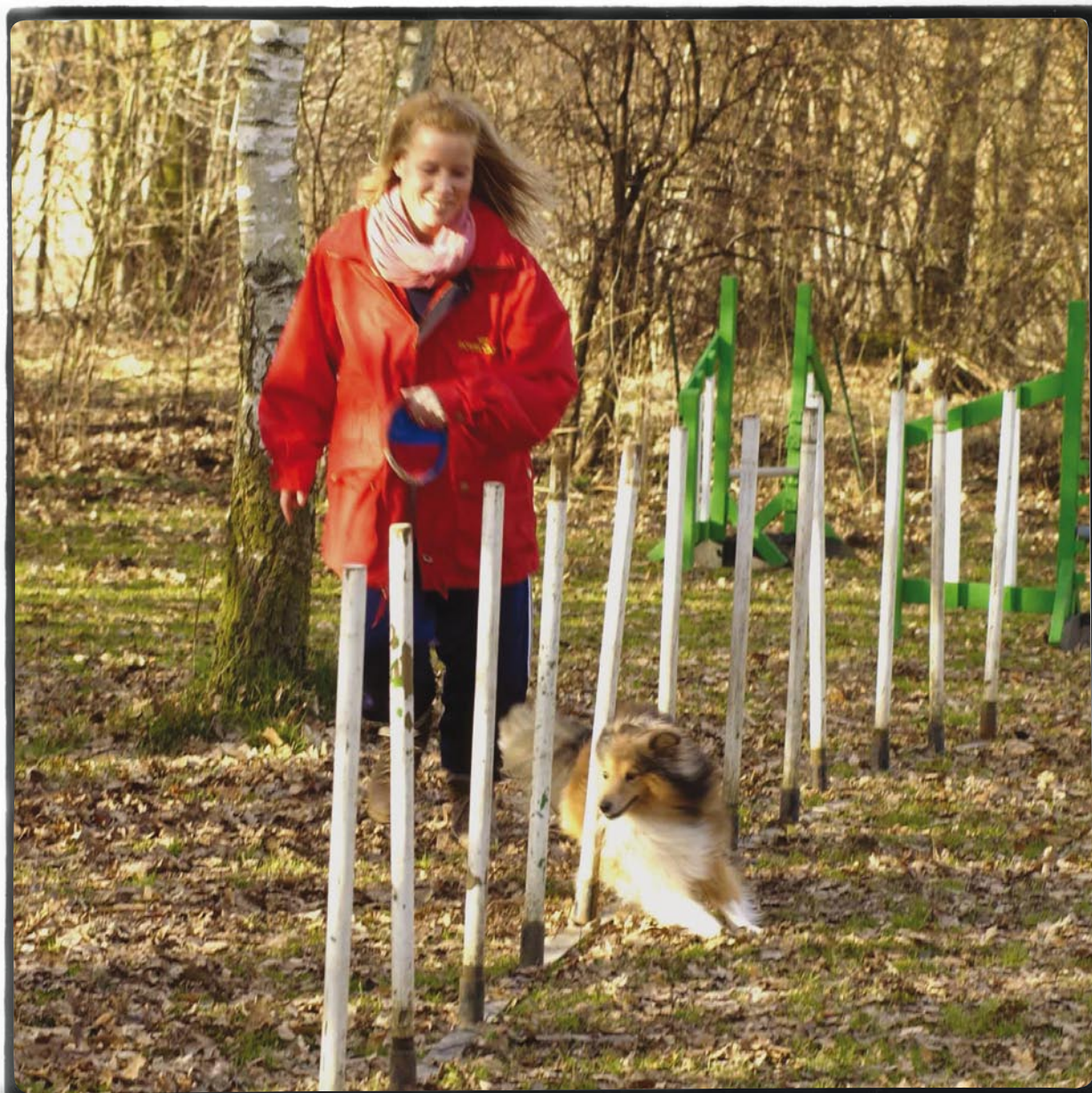
La partneren din ta på posen hvis han eller hun ønsker det. Kanskje dere bestemmer dere for å dusje sammen? Hvis partneren din ønsker å se stomien eller ta på den, så husk at det er like naturlig som å se eller ta på en hvilken som helst annen del av kroppen. Ikke tving partneren din til noe han eller hun ikke vil, men forklar at det er greit å se og ta på deg. Ikke forveksle partnerens bekymring med motvilje.

Og ja, du kan ligge under eller over partneren – stomien kommer ikke til å bli skadet. Konsentrer deg om å nyte!

Humor

Det kan være veldig vanskelig å spøke med noe som er så alvorlig for deg, men husk at humor kan gjøre alt mye enklere for deg og partneren din. Hvis det skulle skje noe pinlig, er det mye enklere å håndtere situasjonen hvis du kan le av den. Vi opplever alle pinlige episoder i sengen fra tid til annen – enten vi har stomi eller ikke.

Jeg har kommet over hindrene

– De første dagene etter operasjonen var et følelsesmessig kaos. Jeg var svært deprimert og hadde verken evne eller vilje til å se fremover. Jeg hadde imidlertid bestemt meg for å ta opp hinder-treningen med hunden min igjen, men jeg kunne ikke forestille meg at vi skulle klare å ta andreplassen i en viktig konkurranse bare fire måneder etter operasjonen! Enkelte ting er selvfølgelig annerledes nå, sex for eksempel, men jeg er overbevist om at det bare er et spørsmål om tid før jeg er trygg nok på «avløpsrøret» mitt til å få meg en kjæreste.

Lene (29) har hatt ileostomi siden 2001

Partnere

Det er du som må avgjøre om du skal fortelle om kroppen din eller ikke. Hvis du møter en du kunne tenke deg å ha et seksuelt forhold til, må du bestemme deg for når det føles riktig å fortelle, og hvor mye du ønsker å si om operasjonen og stomien.

Du må selv vurdere når det passer best å fortelle om stomien, ettersom det neppe finnes noe perfekt tidspunkt for en slik samtale. Kanskje er det enklere tidlig i bekjentskapet, før dere har kommet så langt som til å ha sex. Det kan gjøre det lettere å slappe av og utvikle forholdet videre på en uanstrengt måte.

Husk at stomiopererte lever normale liv, de har sex, gifter seg og får barn. Par der den ene har stomi er nøyaktig like stabile som andre par.

De fleste partnere aksepterer stomien med et «hva så, jeg elsker deg jo» eller «det spiller ingen rolle for meg», og det er veldig betryggende. Vis at du setter pris på at partneren din aksepterer stomien din, på samme måte som du viser at du er takknemlig for andre ting du liker at han eller hun gjør for deg. Det føles godt å bli akseptert for den du er, og det er fint om du kan vise partneren at du er glad for det.

Partneren din ønsker kanskje å snakke om operasjonen med legen eller stomisyrkepleieren din. Det tok tid før du vente deg til stomien, hvorfor skulle det ikke ta sin tid også for partneren din? Du blir ikke tiltrukket av alle du møter, og alle blir ikke tiltrukket av deg. Hvem som helst kan oppleve å bli avvist. Det er ingen hyggelig opplevelse, det kan tvert imot gjøre svært vondt. Den seksuelle tiltrekningen mellom mennesker endrer seg dessuten over tid, selv i tilsynelatende stabile parforhold, og enkelte par skiller lag. Hvis du skulle oppleve å bli avvist, er det viktig å erkjenne for deg selv at du føler deg skuffet, såret, trist, sint eller deprimert. Omgå gode venner og familiemedlemmer som bryr seg om deg. Det kan være en god trøst når du føler deg avvist. Lev ditt eget liv med mennesker og aktiviteter du liker, så vil du se at selvfølelsen sakte, men sikkert gjenopprettes, og at du snart er klar til å starte på ny frisk.

Graviditet

Hvis du er stomioperert og ønsker å få barn, er det viktig å snakke med noen som kan gi råd – kirurgen, gynekologen og stomisykepleieren.

Som regel er det ikke noe problem, det er ingen grunn til at du ikke skal kunne få barn. Stomien er ikke noe hinder for å bli gravid og føde barn på normalt vis. Bakenforliggende årsaker til stomioperasjonen kan i noen tilfeller gi problemer med å bli gravid slik at du trenger hjelp fra helsevesenet. Hvis du skulle få problemer, må du eventuelt ta det opp med legen din eller stomisykepleieren. Noen leger anbefaler å vente fra ett til to år etter operasjonen før du prøver å bli gravid, slik at kroppen din får tid til å gjenhente seg etter sykdom og behandling.

Det er ingenting ved stomioperasjonen som tilsier at du ikke vil gå gjennom alle de normale stadiene i en graviditet – også morgenkvalmen og ryggsmertene! Midtveis i graviditeten kan stomien begynne å svulme opp og stikke mer frem på grunn av trykket fra livmoren, men dette går vanligvis over etter fødselen.

Prevensjon

Operasjonen kan påvirke effekten av p-piller, avhengig av type operasjon og stomi. Snakk med kirurgen, gynekologen, gastroenterologen eller stomisykepleieren om prevensjon.

Psykiske konsekvenser

Sykdom og operasjon gjør at man kan føle seg sårbar og svak, og du er sannsynligvis ikke noe unntak. Medisiner, hormoner, kjemoterapi, radioterapi og din generelle tilstand kan redusere den seksuelle lysten og opplevelsen. Enkelte smerte- eller kvalmestillende medikamenter kan redusere lysten, men det kan sannelig også symptomene de gis for! Sykdommen kan medføre generell tretthet, og operasjonen kan gi arrvev og plager – alt sammen ting som kan føre til redusert seksuell lyst og endringer i hvordan du opplever sex.

Noen ganger fungerer det, mens andre ganger er det en skuffende fiasko!

Tarm- og blæreoperasjoner omfatter vanligvis fjerning av organer i underlivet, og den seksuelle funksjonen kan bli påvirket. Hvis du er kvinne, og endetarmen ble fjernet under operasjonen, kan det hende at samleie vil oppleves annerledes enn før. Kanskje du får smerter, ømhet eller tørrhet i skjeden, eller utflod en stund etter operasjonen. Ikke vær redd eller forlegen, det kan være mange måter å løse problemene på. Vannbasert glidemiddel kan være én løsning, å skifte samleiestilling kan være en annen. Hvis dette ikke hjelper, bør du spørre legen din eller stomisyskepleieren, som kan gi deg råd og hjelp i forhold til problemet.

Enkelte menn opplever problemer med reisning eller utløsning av sæd etter en stomioperasjon. Nervene i underlivet ligger svært tett, og under en operasjon hvor endetarm, blære eller prostata blir fjernet, kan det hende at nervene som har med den seksuelle funksjonen å gjøre, blir skadet, midlertidig eller permanent.

Det kan være både fysiske og psykiske årsaker til problemer med reisning (ereksjon), og ofte er det en blanding, men det er viktig å ta dette opp med legen eller stomisyepleieren for å finne en årsak og sette inn tiltak. Tiltak kan være medikamenter eller injeksjoner. Ikke la bluferdighet eller sjenanse stoppe deg i å ta opp problemet med lege eller stomisyepleier!

For homoseksuelle menn kan en operasjon som omfatter lukking av anus, kreve stor tilpasning av den opererte og partneren. Samleie i stomien kan være farlig, og seksuelt overførbare sykdommer kan overføres via stomien. Det er avgjørende at partnerne kommuniserer godt og viser hverandre forståelse og ømhet. Stomisyepleieren kan om nødvendig henvise til en egnet rådgiver.

Kan jeg spørre om noe?

Du bør spørre om alt du lurer på – selv om du er redd for at spørsmålene kan virke uvesentlige eller dumme.

Det er fort gjort å glemme hva du hadde tenkt å spørre om. Derfor kan det være en god idé å skrive ned spørsmålene etter hvert som de dukker opp. Ta med deg listen når du har time hos kirurgen eller stomisyrkepleieren. Det kan også være lurt å skrive ned svarene du får.

Spør i vei, og ikke vær forlegen – sørg for å få gode svar på det du lurer på. Hvis du trenger mer tid, kan du be om en ny time. Det er bedre å spørre enn å bekymre seg. Hvis du ikke spør, får du kanskje aldri den informasjonen du trenger. Helsepersonell kan ikke vite hva som bekymrer akkurat deg, med mindre du selv forteller.

*Uansett om du velger vennskap, sex, ekteskap eller alle tre
– husk at du fremdeles er den samme som du var før operasjonen.*

Utforsk livet og kjærligheten!

Noen vanlige spørsmål

- Hvor lenge bør jeg vente med å ha sex?
- Kommer jeg noen gang til å føle meg normal igjen?
- Spiller det noen rolle hvilken samleiestilling vi bruker?
- Hvor lang tid kan det ta før jeg får reisning igjen?
- Kan vi få barn?
- Når kommer jeg til å få lyst på sex igjen?
- Tar det lenger tid for kvinner enn for menn å få lyst på sex igjen?
- Kan vi ha sex uten å ha samleie?
- Jeg er singel. Kan noen ha lyst til å ligge med meg?
- Kan jeg få informasjon om hvordan jeg kommer i kontakt med en stomisykepleier eller en seksualrådgiver?
- Hva slags problemer kan vi komme til å oppleve under samleie?
- Jeg har smerter under samleie. Hvorfor?
- Jeg opplever at forholdet jeg er i har forandret seg. Hvorfor?
- Hva slags prevensjon bør jeg bruke?
- Bør jeg gjøre noe spesielt for å beskytte stomien?
- Hvorfor får jeg ikke reisning?
- Hvorfor kommer det ikke noe sæd?
- Vil følelsen ved orgasme være den samme som før operasjonen?

Anbefalt lesning

Comfort, A. (1996): The Joy of Sex (5th ed.), London, Mitchell Beazley

Friday, N. (1991): Women on Top, New York, Pocket books

Hooper, A. (1996): Anna Hooper's Pocket Karma Sutra, St. Leonards NSW, Allen and Unwin

Hooper, A. (2001): Sex, Q and A., London, Dorling Kindersley Ltd.

Llewellyn-Jones, D. (1987): Everyman (2nd ed.), Oxford, Oxford University press

Llewellyn-Jones, D. (1988): Everywoman (9th ed.), Ringwood, Vic, Penguin books

Radley, A. (1994): Making sense of illness, London, Sage

Zilbergeld, B. (1999): The new male sexuality, New York, Bantam

King, R. (1998): Good loving, Great sex, Sydney, Random House

Thoburn, M. and Powling, S. (2000): The Relate guide to loving in later life. Intimacy in the prime of life, Sydney, Vermilion Press

Ordliste

anus: endetarmsåpning

colon: tykktarm

fekalier: avføring

gastroenterolog: lege som har spesialisert seg på mage- og tarmsykdommer

ileostomi: stomi der den nederste delen av tynntarmen (ileum) er lagt ut til en åpning i buken. Avføringen (fekaliene) kan variere fra en tykk væske til en tannkremaktig konsistens.

impotens: ereksjonssvikt, manglende evne til å få eller beholde ereksjon

kjemoterapi: medisinerer for å kontrollere eller kurere enkelte typer kreft

kolostomi: stomi der tykktarmen er lagt ut til en åpning i buken. Konsistensen på avføringen (fekaliene) kan variere fra en tykk væske til en bløt eller fast masse.

penisimplantat: mekanisk avstiving av penis

rektum: endetarmsåpning

stomi: åpning i kroppen skapt ved kirurgi

stomisykepleier: sykepleier som er spesialutdannet for å behandle stomiopererte

terapi: behandling

urostomi: stomi der et lite stykke tatt fra den nederste delen av tynntarmen (ileum), er lagt ut til en åpning i buken. Urinlederne (fra nyrene) koples til den andre enden av tarmstykket. Urinen strømmer fra nyrene og ut i urinlederne, videre gjennom tarmstykket og ut gjennom stomien.

Notater

[illegible]

Besøk vår webside www.dansac.no

Dansac and Hollister Norge

Postboks 273 • 1377 BILLINGSTAD

Telefon: 66 77 66 50 • Faks: 66 77 66 51

e-post: kundeservice.norge@dansac.no • www.dansac.no

dansac
Dedicated to Stoma Care